

Modül (öneri) No	312
Öğrenme Alanı (Temel konu)	Milliyetçilik
Modül (Alt konu)	Müsbet ve Menfi Milliyetçilik
Amaçlar	- Farklı milliyetlerin ve kabilelerin, birbirini tanımak (teârûf) ve yardım etmek (teâvün) için yaratıldığını bilir. - Müsbet milliyetçiliğin dayanışma ve kardeşliği pekiştiren yönü ile menfi milliyetçiliğin düşmanlık ve üstünlük duygusu veren yönünü ayırt eder. - İslâmiyet milliyetinin ebedî bir kardeşlik kazandırdığını ve menfi milliyetçiliğe ihtiyaç bırakmadığını kavrar. - Müsbet milliyetin İslâmiyet'e bir kale ve zırh olması gerektiğini ancak onun yerine geçmemesi gerektiğini idrak eder.
Süre	40 dk.
Seviye	Seviye 2
Yöntem ve Teknik-Etkinlik	Sınıflama: Müsbet ve menfi milliyetçilik kavramlarını, metindeki esaslara göre kategorize ederek farkların netleşmesini sağlar. Slogan Yazma ve Afiş Hazırlama: Öğrenilenlerin görsel ve metinsel olarak somutlaştırıldığı, özgün bir üretim tekniğidir.
Materyal ve Teknoloji	Mektubat
İşleniş/Öğrenme-öğretme süreci	Giriş: Güdüleme ve Ordu Metaforu - Öğrencilere; "Bir ordunun fırkalara ve taburlara ayrılmasının sebebi, bu grupların birbiriyle rekabet etmesi midir yoksa iş birliği yapması mı?" sorusu yöneltilir. - Milliyetlerin de bir ordunun bölükleri gibi, genel bir vazifeyi yerine getirmek ve birbirini tanımak için ayrıldığı vurgulanarak metne giriş yapılır. Gelişme: Uygulama Sınıflama Çalışması: Öğrenciler gruplara ayrılır. Metinden hareketle müsbet ve menfi milliyetin özelliklerini şu şekilde listelerler: Müsbet Milliyet: İhtiyacı karşılar, teâvüne (yardımlaşmaya) ve tesanüde (dayanışmaya) sebeptir, uhuvveti (kardeşliği) teyid eder.

	○ Menfi Milliyet: Başkasını yutmakla beslenir, adâvete (düşmanlığa) sebep olur, İslâm birliğini parçalamak isteyenlerin bir aletidir. ● Slogan ve Afiş Hazırlama: Gruplardan; "Teârûf ve Teâvün", "Uhuvvet Kalesi" veya "İslâm Ordusu" gibi temalarda özgün sloganlar üretmeleri ve bu sloganları destekleyen afişler tasarlamaları istenir. Sonuç: Özetleme ● Milliyet fikrinin bir elmas hazinesine (İslâmiyet'e) zırh olması gerektiği, hazineyi dışarı atıp zırhın taşlarını hazine yerine koymanın bir cinayet olduğu vurgulanarak konu toparlanır.
Ölçme ve Değerlendirme	Afiş Sunumu ve Akran Değerlendirme: ● Hazırlanan afişler sınıfta sunulur. Sunumlarda; müsbet milliyetin "yardımlaşma" ilkesini ve menfi milliyetin "parçalayıcı" etkisini ne derece doğru yansıttıkları değerlendirilir. ● Öğrencilere şu soru yöneltilir: "Avrupa'nın menfi milliyetçiliği kışkırtmasındaki asıl hedef nedir?". Verilen cevaplarla "parçalayıp yutma" tehlikesine dair farkındalık ölçülür.
İlişkili metinler	بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ¹ İkinci Mesele Şu ayet-i kerîmenin işaret ettiği “tearûf ve teavün” düsturunun beyanı için deriz ki: Nasıl ki bir ordu fırkalara, fırkalar alaylara, alaylar taburlara, bölüklere, tâ takımlara kadar tefrik edilir; tâ ki her neferin muhtelif ve müteaddit münasebatı ve o münasebata göre vazifeleri tanınsın, bilinsin; tâ o ordunun efradları, düstur-u teavün altında hakikî bir vazife-i umumiye görsün ve hayat-ı içtimaiyeleri a’ dânin hücumundan masûn kalsın. Yoksa tefrik ve inkısam, bir bölük bir bölüğe karşı rekabet etsin, bir tabur bir tabura karşı muhasamet etsin, bir fırka bir fırkanın aksine hareket etsin değildir. Aynen öyle de, heyet-i içtimaiye-i İslâmiye büyük bir ordudur; kabâil ve tavâife inkısam edilmiş. Fakat bin bir, “bir, bir”ler adedince cihet-i vahdetleri var. Hâlık’ları bir, Rezzak’ları bir, Peygamberleri bir, kıbleleri bir, kitapları bir, vatanları bir; bir, bir, bir, binler kadar bir, bir... İşte bu kadar bir birler uhuvveti, muhabbeti ve vahdeti iktiza ediyorlar. Demek kabâil ve tavâife inkısam, şu ayetin ilân ettiği gibi, tearûf içindir, teavün içindir; tenakür için değil,

¹ Rahman ve Rahim olan Allah’ın adıyla.

tehasum için değildir.

Üçüncü Mesele

Fikr-i milliyet şu asırda çok ileri gitmiş. Hususan derras Avrupa zalimleri, bunu İslâmlar içinde menfî bir surette uyandırıyorlar; tâ ki parçalayıp onları yutsunlar. Hem fikr-i milliyette bir zevk-i nefsanî var, gafletkârâne bir lezzet var, şeametli bir kuvvet var. Onun için şu zamanda hayat-ı içtimaiye ile meşgul olanlara “Fikr-i milliyeti bırakınız” denilmez.

Fakat fikr-i milliyet iki kısımdır: Bir kısmı menfidir, şeametlidir, zararlıdır; başkasını yutmakla beslenir, diğerlerine adavetle devam eder, müteyakkız davranır. Şu ise muhasamet ve keşmekeşe sebeptir. Onun içindir ki hadis-i şerifte ferman etmiş:

الإِسْلَامِيَّةُ جَبَّتِ الْعَصِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةَ²

Ve Kur’ân da ferman etmiş:

إِذْ جَعَلَ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْحَمِيَّةَ الْحَمِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالزَّمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَى وَكَانُوا أَحَقَّ بِهَا وَأَهْلَهَا وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا³

İşte şu hadis-i şerif, şu ayet-i kerîme, kat’î bir surette menfî bir milliyeti ve fikr-i unsuriyeti kabul etmiyorlar. Çünkü müsbet ve mukaddes İslâmiyet milliyeti ona ihtiyaç bırakmıyor.

Evet, acaba hangi unsur var ki üç yüz elli milyon vardır? Ve o İslâmiyet yerine o unsuriyet fikri, fikir sahibine o kadar kardeşleri, hem ebedî kardeşleri kazandırır?

Evet, menfî milliyetin tarihçe pek çok zararları görülmüş. Ezcümle, Emevîler bir parça fikr-i milliyeti siyasetlerine karıştırdıkları için hem âlem-i İslâm’ı küstürdüler hem kendileri de çok felâketler çektiler.

Hem Avrupa milletleri şu asırda unsuriyet fikrini çok ileri sürdükleri için Fransız ve Almanın çok şeametli ebedî adavetlerinden başka, Harb-i Umumîdeki hâdisat-ı müthişe dahi menfî milliyetin nev-i beşere ne kadar zararlı olduğunu gösterdi.

Dördüncü Mesele

Müsbet milliyet, hayat-ı içtimaiyenin ihtiyac-ı dahilîsinden ileri geliyor. Teavüne, tesanüde sebeptir; menfaatli bir kuvvet

² (İslâmiyet öncesi Cahiliye âdetlerine dönmekten men eden hadislerden muktebes hadis-i bilmana bu hadislerden biri: “İslâm dini, kendinden önceki bâtıl davranış ve âdetleri kökünden söküp atar” (Keşfü’l-Hafa, 1:127, Buharî, Ahkâm: 4, İmare: 36, 37; Ebu Davud, Sünnet: 5; Tirmizî, Cihad: 28, İlim: 16)

³ Kâfirler kalplerine Cahiliyet taassubundan ibaret olan o gayreti yerleştirdiklerinde, Allah, Resulünün ve mü’minlerin üzerine sükûnet ve emniyetini indirdi ve onlara takvada ve sözlerine bağlılıkta sebat verdi Zaten onlar buna lââyık ve ehil kimselerdi Allah ise her şeyi hakkıyla bilir (Fetih Suresi: 26)

temin eder, uhuvvet-i İslâmiyeyi daha ziyade teyid edecek bir vasıta olur.

Şu müsbet fıkır-i milliyet, İslâmiyete hâdim olmalı, kal’a olmalı, zırhı olmalı; yerine geçmemeli. Çünkü İslâmiyetin verdiği uhuvvet içinde bin uhuvvet var; âlem-i bekada ve âlem-i berzahta o uhuvvet bâkî kalıyor. Onun için uhuvvet-i milliye ne kadar da kavî olsa, onun bir perdesi hükmüne geçebilir. Yoksa onu onun yerine ikame etmek, aynı kal’anın taşlarını kal’anın içindeki elmas hazinesinin yerine koyup o elmasları dışarı atmak nev’inden ahmakane bir cinayettir. (Mektubat, s. 375-376-377-378, Yeni Asya Neşriyat, Nisan-2023)

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ⁴
وَأَخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ⁵

⁴ Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bizim hiçbir bilgimiz yoktur. Sen herşeyi hakkıyla bilir, her işi hikmetle yaparsın (Bakara Suresi: 32.)

⁵ Duaları şu sözlerle sona erer: “Ezelden ebede kadar her türlü hamd ve övgü, şükür ve minnet, Âlemlerin Rabbi olan Allah’a mahsustur” (Yunus Suresi: 10.)